

Zaključci i preporuke s konferencije „Mladi bez granica?“

Neformalna inicijativa *Za rad spremne* predstavlja preporuke za dugoročno poboljšanje položaja mladih u svijetu rada proizašle iz istoimenog jednogodišnjeg projekta okončanog u rujnu 2015. godine. Tijekom izvedbe projekta provedeno je i sveobuhvatno istraživanje o položaju i problemima mladih na tržištu rada na temelju čijih rezultata su preporuke i kreirane. Provedeno istraživanje ukazalo je na niz problema na koje mladi nailaze nakon završetka obrazovanja i prilikom ulaska u svijet rada. Uz visoku stopu nezaposlenosti mladih, istraživanje je pokazalo da su zaposleni mladi u velikom broju potplaćeni, da rade u nesigurnim oblicima rada i da ih najčešće potpomažu roditelji zbog čega nisu u stanju ostvariti ekonomsku neovisnost i započeti samostalan život. Sve navedeno uzrokuje tjeskobu i nezadovoljstvo kvalitetom života, a čak 87 posto ispitanih barem ponekad razmišlja o preseljenju u inozemstvo. Izneseni podaci upućuju na premisu da implementirane institucionalne politike nisu polučile zadovoljavajući rezultat u vidu dugoročne sanacije visoke nezaposlenosti mladih i poboljšanja kvalitete njihovih života. Sukus cjelokupnog projekta izložen je 29. rujna 2015. godine na završnoj konferenciji pod nazivom „Mladi bez granica? Specifični problemi mladih kao heterogene skupine na tržištu rada“. Konferencija je organizirana radi umrežavanja mladih ljudi iz različitih sektora, s ciljem osmišljavanja preporuka i prijedloga koji će, smatramo, poslužiti institucionalnim dionicima da unaprijede već implementirane javne politike zapošljavanja mladih, ali i u osmišljavanju novih.

Svim dionicima koji/e rade s mladima i/ili se njihov fokus usmjerava na svijet rada, na temelju zaključaka konferencije upućujemo apel sadržan u tri načela koja smatramo osnovom za daljnju izradu politika namijenjenih mladima.

1. Neophodno je i prijeko potrebno **međusektorsko umrežavanje** u svijetu obrazovanja i rada te zajednička organizirana suradnja kako bi se donijela **cjelovita politika zapošljavanja**. Napominjemo da je za cjelovitu politiku zapošljavanja ključan naglasak na potražnji rada, odnosno na otvaranju novih radnih mjesta.
2. Razvojne strategije i javne politike koje se tiču mladih te politike zapošljavanja, ne mogu se osmišljavati i donositi bez mladih kojih se navedene strategije i politike direktno tiču. Zahtijevamo **uključivanje mladih kao relevantnih aktera** u rješavanju problema, osmišljavanju i donošenju politika i strategija.

Projekt provodi CESI-Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje, uz partnere Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Krapina i Mreža udruga Zagor. Projekt financijski podržava Ministarstvo socijalne politike i mladih.

3. Od iznimne nužnosti je provesti sustavan i kvalitetan **građanski odgoj i obrazovanje** još od najranije dobi koji će mladima omogućiti građansku pismenost, usvajanje građanskih kompetencija i stjecanje vještina komunikacije i znanja o radnim pravima, kao i rodnoj diskriminaciji, što će im kasnije pomoći u prepoznavanju diskriminacije u svijetu rada. Osim toga, ovakvom sustavnom promjenom s vremenom bi se došlo i do senzibilizacije društva.

Navedeni zahtjevi, međutim, samo su dio preporuka osmišljenih na konferenciji koja je uključivala tri radionice. Teme radionica bile su: premošćivanje regionalnih razlika i razlike ruralno/urbano, volontiranje i studentski poslovi kao (ne)cijenjeno iskustvo te problemi prilikom prvog zapošljavanja. Na provedenim radionicama definirani su najveći problemi vezani uz navedene teme i sukladno tome, osmišljeni prijedlozi za poboljšanje postojećeg stanja.

1. Regionalne razlike

U Hrvatskoj je vidljiv velik gospodarski i socijalni nesrazmjer između ruralnih i urbanih područja. Zbog nejednakih životnih uvjeta, prilika i perspektiva mladih u ruralnim i onih u urbanim sredinama, mladi iz ruralnih područja sve češće se odlučuju na nastavak obrazovanja u urbanom području gdje kasnije traže i zaposlenje. Takva tendencija iseljavanja mladih dovodi do depopulacije i smanjenja ulaganja, a samim time, i do zatvaranja radnih mjesta u lokalnim sredinama. To je vidljivo u propasti industrije tijekom tranzicijskog procesa Republike Hrvatske. Iz gore navedenih razloga, nastavlja se proces daljnje ruralizacije ruralne sredine; ona ostaje neistražena i neiskorištena. Nadalje, ruralne sredine i lokalne zajednice ne ulažu napore u informiranje i osvještavanje mladih o mogućnostima obrazovanja, potrebama tržišta rada i zaposlenja u tim područjima. Ruralne sredine također obilježava problem prometne nepovezanosti i nedostatak financijskih sredstava za mobilnost iz urbanih u ruralna područja. Sve navedeno rezultira centralizacijom Hrvatske u Zagrebu. Navedeni su problemi polučili i određena rješenja. Stoga, predlažemo ulaganja u razvijanje tržišta rada u skladu s uvjetima i posebnostima ruralnih i urbanih područja, s naglaskom na lokalne resurse i mogućnosti njihovog korištenja. Kako bi se zaustavila depopulacija i nezaposlenost, potrebno je sufinancirati lokalno poduzetništvo i informirati stanovnike/ce o mogućnostima korištenja državnih poticaja. Pažnju je potrebno usmjeriti i na cjeloživotno obrazovanje i konstantno

Projekt provodi CESI-Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje, uz partnere Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Krapina i Mreža udruga Zagor. Projekt financijski podržava Ministarstvo socijalne politike i mladih.

usavršavanje, ali s naglaskom na praktični rad. Kako bi se smanjila centralizacija i povećala mobilnost, predlažemo da se mladima omogući početni kapital za preseljenje u manje mjesto, subvencioniranje prijevoza, ponuda dobrih radnih i životnih uvjeta kako bi ih se zainteresiralo i motiviralo na preseljenje.

2. Volontiranje i studentski poslovi kao (ne)cijenjeno iskustvo

Hrvatska je jedna od rijetkih članica Europske Unije u kojoj praksa volontiranja i neformalno obrazovanje nisu prepoznati kao odličan izvor stjecanja novih iskustava, vještina i kompetencija. Vrijednost znanja i iskustva stečenog volontiranjem nije prepoznato od strane poslodavaca, ali ni od samih mladih. Vrednovanje samo formalnog radnog iskustva je prekruto, s obzirom na činjenicu da volontiranje pruža brojne mogućnosti za stjecanje iskustva u dinamičnim i raznovrsnim okolinama. Kriteriji za zapošljavanje prilikom natječajnog postupka preformalni su i nepravedno je da mladi koji imaju mnogo neformalnog iskustva nisu u boljem položaju naspram onih koji nemaju nikakvog iskustva. Mogućnost volontiranja, također, uvjetovana je u znatnoj mjeri i socio-ekonomskim prilikama mladih. Volontirati uglavnom mogu mladi s boljom socio-ekonomskom pozadinom koji nisu primorani sami pokrivati svoje životne troškove.

Smatramo da je neophodno institucionalno priznavanje volonterskog iskustva kao radnog iskustva u životopisu za koje dokaz može biti volonterska knjižica. Isto tako, nužno je osvještavanje o važnosti razvijanja tzv. „mekih“ vještina i kompetencija te senzibiliziranje poslodavaca kako bi prihvatili i prepoznali volontiranje kao jednakovrijedno radno iskustvo. Potrebno je poticati poslodavce na davanje preporuka o obavljenim studentskim poslovima kao dokaz o iskustvu i stečenim kompetencijama. Predlažemo i provođenje široke javne kampanje s ciljem prikazivanja volontiranja kao vrijednog iskustva i izvora kompetencija te promoviranja i populariziranja volontiranja kao društveno odgovornog poslovanja. Bitno je osvijestiti da se radi o hvalevrijednom odvajanju vlastitog vremena i energije kojim mlada osoba obogaćuje sebe novim znanjima i vještinama, a istovremeno na plemenit način doprinosi zajednici. Pritom je bitno voditi računa o tome da se volontiranje ne pretvori u još jedan od krutih kriterija pri zapošljavanju, već da ostane samo dodatna vrijednost, s obzirom na to da postoje određene skupine mladih koji nisu u mogućnosti posvetiti svoje vrijeme volontiranju.

Projekt provodi CESI-Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje, uz partnere Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Krapina i Mreža udruga Zagor. Projekt financijski podržava Ministarstvo socijalne politike i mladih.

3. Problemi prilikom prvog zapošljavanja

Osnovni problem iz kojeg proizlaze svi drugi problemi svijeta rada jest nedostatak radnih mjesta koji je pak odraz nepostojanja dugoročne gospodarske strategije i strukturnih reformi. Takva društvena atmosfera omogućava poslodavcima da iskoristavaju vlastite radnike, ali i da vrše diskriminaciju prilikom provedbe natječajnog postupka i izbora kandidata za radno mjesto. Istovremeno, mlada radna snaga ucijenjena vlastitom egzistencijom, nema izbora nego pristati na takve oblike diskriminacije. Ozbiljan problem na koji osobito treba upozoravati jest i nepoznavanje radničkih prava i radnog zakonodavstva od strane i radnika/ca i poslodavaca. Uzrok tome vidimo, između ostalog, u nepostojanju kvalitetnog građanskog odgoja i obrazovanja. Ono što je konstantan problem našeg društva jest i činjenica da se tijekom obrazovanja mladima ne nudi mogućnost stjecanja praktičnih znanja koja su im nužna u obavljanju poslova vlastite profesije jer se školovanje i dalje u najvećoj mjeri, čak i kad se radi o strukovnim zanimanjima, bazira na teoretskim znanjima. Također, još uvijek nemamo izgrađene standarde i kontrolu mentorstva tijekom obavljanja prakse u obrazovanju.

Prijedlozi koji su se iskristalizirali po tom pitanju, tiču se prvenstveno potrebe za edukacijom mladih o radničkim pravima još od rane dobi, s naglaskom na edukacijom mladih koji su na izlasku iz obrazovnog sustava. Edukacija mora poslužiti i osvještavanju mladih o diskriminaciji na tržištu rada kako bi se suzbili rodni stereotipi koji vode u diskriminaciju, a sve je moguće ostvariti kroz kvalitetan građanski odgoj i obrazovanje. Također, nužno je raditi na uvođenju kvalitetne i kontinuirane profesionalne orijentacije koja bi omogućila mladima da svoje preferencije i sposobnosti usmjere na adekvatno obrazovanje koje će im kasnije omogućiti zaposlenje. Tijekom obrazovanja nužno je naglasak staviti na praktični dio, uz teorijsku nastavu, pomoću kojeg bi mladi stekli određeno iskustvo, ali se i povezali s potencijalnim poslodavcima. Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa ne smije egzistirati u formi „vatrogasne“ mjere koja samo privremeno mlade briše iz evidencije nezaposlenih, već ono treba biti stepenica koja će mladima omogućiti što lakši prijelaz iz obrazovanja u svijet rada te im otvoriti vrata dugoročnog i sigurnog zaposlenja.

Zaključno, pozivamo sve relevantne dionike da uvažavaju naše preporuke i krenu zajednički i međusektorski osmišljavati dugoročne i kvalitetne mjere zapošljavanja mladih.

Projekt provodi CESI-Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje, uz partnere Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Krapina i Mreža udruga Zagor. Projekt financijski podržava Ministarstvo socijalne politike i mladih.

**MREŽA
UDRUGA
ZAGOR**

Dosta je kratkoročnih i stihijskih mjera! Mladima budućnost ovisi o što ranije donesenom akcijskom planu kojim će se otvoriti nova radna mjesta sukladno njihovim potrebama.

Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje u suradnji s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje Područni ured Krapina i Mrežom udruga Zagor proveo je projekt pod nazivom „Za rad spremne” u kojem je sudjelovala i neformalna inicijativa *Za rad spremne*. Projekt je proveden u razdoblju od listopada 2014. do rujna 2015. godine, a uključivao je istraživanje, medijsku kampanju i javno zagovaranje na temu položaja mladih prilikom ulaska u svijet rada, s posebnim naglaskom na mlade žene te radionice na kojima se educiraju mlade žene o svojim radnim pravima i efikasnim metodama pronalaska (prvog) posla. Inicijativa *Za rad spremne* djeluje u okviru nevladine organizacije Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje. U fokusu svog djelovanja ima položaj mladih žena u svijetu rada kao posebno ranjive skupine zbog dvostruke diskriminacije temeljene na spolu i dobi.

Projekt provodi CESI-Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje, uz partnere Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Krapina i Mreža udruga Zagor. Projekt financijski podržava Ministarstvo socijalne politike i mladih.